

Nyhetsbrev från Bryssel

December 2022

1. *EU-krönikan*
2. *Julhälsningar från Bryssel*
3. *Kapitalmarknadsunionen*
4. *Ungern, rättsstatsprincipen och EU-pengar*
5. *Energikrisen i EU*

1. EU-krönikan

Tidigare i höstas höll den grekiska europaparlamentarikern Eva Kaili ett passionerat tal till stöd för Qatar där hon framförallt hyllade deras jobb med arbetares rättigheter. Att en ledamot från den socialdemokratiska gruppen, som traditionellt fokuserar mycket på just arbetares rättigheter, lyfte Qatar fick många att höja på ögonbrynen men det hela verkar nu få sin förklaring. Belgisk polis har gjort flera tillslag där man bland annat hittade stora mängder kontanter och kopplingarna går direkt till Qatar och till Kaili, men också till flera andra politiker, fackföreningsledare och tjänstemän. Eva Kaili fråntogs direkt sin roll som vice-talman i Europaparlamentet och ett par andra Europaparlamentariker är just nu under utredning. Även om utredningen fortfarande pågår är det av allt att döma en mycket allvarlig skandal för hela Europaparlamentet.

Europaparlamentet har nu ett stort jobb framför sig i att reda ut det här tillsammans med polis och antikorrupsionsmyndigheter men det här är något som får effekter för hela EU. Redan nu väcks frågor om hur utbredd den här typen av korruption egentligen är och medborgare undrar, på goda grunder, hur det riktigt står till med politiken i EU.

Först och främst behöver den här skandalen nystas upp ordentligt och de inblandade måste få såväl juridiska som politiska konsekvenser. Men det kommer även att sätta fokus på EU:s anti-korrupsionsarbete generellt. Lobbying är en del av den politiska processen här nere och jag kan av erfarenhet säga att det i regel sköts med ordning men det är nu uppenbart att så inte alltid är fallet. Regler kring öppenhet och transparens kommer säkert att diskuteras ännu mer än tidigare men det är samtidigt klart att sådana regler inte hjälper om det är så att någon medvetet vill fuska. EU har en byrå för bedrägeribekämpning, OLAF, och deras mandat och resurser kommer säkerligen också att diskuteras framöver.

Det är alltså inte direkt julfrid som lagt sig över Bryssel såhär i december. Samtidigt som den här skandalen lagt sordin på stämningen har arbetet i EU:s institutioner ändå varit intensivt. Det tjeckiska ordförandeskapet i rådet har imponerat på många och lyckats föra många viktiga lagförslag framåt. Till exempel är de flesta av lagförslagen i "fit for 55-paketet" på väg att bli färdigförhandlade. Ambassadörerna satt t.ex. i ett möte på 17 timmar i rad förra veckan för att hinna få så mycket som möjligt klart. Full rulle, med andra ord.

I övrigt får jag passa på att önska er en god jul och ett gott nytt år. Jag jobbar från Åland nu veckan innan jul och sedan väntar lite semester i mellandagarna. I januari återkommer vi med ett nytt nyhetsbrev. Hörs nästa år alltså!

Anton Nilsson
Landskapsregeringens representant till EU

2. Julhälsningar från Bryssel

Julen närmar sig och det syns även i Bryssel! Belgiens huvudstad är kanske inte den man tänker på i första hand när det kommer till "julstäder" i Europa – men Bryssel har mycket julmarknader och evenemang att erbjuda för den som vill komma i julstämning.

Julmarknaderna i Bryssel är öppna varje år från sista fredagen i november till första söndagen i januari. De är alltså även öppna under mellandagarna och efter nyår. Mer än 200 bodar finns runt om en två kilometer lång sträcka i centrala stan och där hittar man bland annat traditionsenliga söta och salta matstånd med till exempel belgiska våfflor. Det finns även många hantverksstånd. En personlig favorit för att hålla sig varm är att dricka "Glühwein" eller "Le vin chaud" som det också kallas i det mestadels fransktalande Bryssel. Runt Place de la Monnaie finns en "after ski"-by med curlingrinkar. I Sainte Catherine, där den största delen av bodarna är placerade, finns bland annat isrinkar och ett pariserhjul. Dessutom anordnas en hel del konserter och andra evenemang på hela området.

På torget Grand Place finns Bryssels största julgran. Årets julgran är 20 m hög, runt 40 år gammal och kommer från Liège i östra Belgien. Granen sattes upp och dekorerades under tre dagar i mitten av november. Omkring 600 champagnefärgade glödlampor och två kilometer ljusslingor pryder granen. Alla lampor är naturligtvis LED-lampor med tanke på energisituationen i Belgien och Europa. På Grand Place finns under kvällarna även en ljus- och ljudshow som lyser upp husfasaderna runt torget. En riktigt häftig upplevelse som i år är baserad på temat om "en stor musikalisk upptäcktsfärd runt om i världen". Bryssel är en fin stad att besöka även i december!

I mitt hus har vi försökt komma i julstämning även på andra sätt utöver att besöka julmarknaden. Jag har introducerat både hemlagad glögg och lussebullar för mina "housemates", båda blev riktiga succéer och recepten har blivit efterfrågade. Även Glühweinskeptiker tog emot glöggen med entusiasm. Vi har även lyssnat på julmusik (vissa sedan oktober) från olika länder, haft "secret santa"-julklappsutdelning och julfika. Så nu är jag redo för jul!

God jul och gott nytt år!
Olivia

3. Kapitalmarknadsunionen

Ni har säkert hört om de så kallade fyra friheterna som är grunden för EU:s inre marknad: fri rörlighet av varor, tjänster, personer och kapital. Mycket finns redan på plats men det finns fortfarande flera steg som behöver tas för att säkra dessa friheter. Den så kallade kapitalmarknadsunionen är det senaste initiativet som fokuserar på fri rörlighet av kapital.

Kapitalmarknad är ett samlingsbegrepp för aktiemarknaden och kreditmarknaden, det vill säga handel med eget eller lånat kapital. Målet är att de som har pengar att investera och de som söker pengar till investeringar lättare ska kunna hitta varandra, även om de befinner sig i olika delar av EU. Det ska leda till att folk får bättre möjligheter att hitta bra investeringsobjekt, men framför allt ska det hjälpa europeiska företag att få de medel de behöver för att kunna utveckla sina verksamheter. Till exempel ska ett åländskt företag med en bra idé lättare kunna få investeringar från hela EU.

De första stegen mot det man kallar kapitalmarknadsunionen togs år 2015 men en handlingsplan. Mycket från den första handlingsplanen har redan genomförts, men vissa hinder kvarstår ändå. Den 7 december lade kommissionen fram ett förslag för att försöka riva ytterligare några av dessa hinder. Bland annat fokuserar man på clearingtjänster, att harmonisera insolvensregler och ny, förenklad lagstiftning för börsnoteringar.

Ett **clearingförfarande** innebär att sammanställa och redovisa två eller flera bankers betalningsförpliktelser gentemot varandra. Dessa kvittas sedan och förfarandet sker oftast via en tredje part som tillhandahåller clearingtjänster. Kommissionens förslag innehåller bland annat åtgärder som ska göra clearingtjänster mer lättillgängliga. Det ska uppmuntra företag att sköta clearingen. Effektiva och tillförlitliga clearingtjänster och noggrant utförande av clearing behövs för att minska riskerna och kostnaderna för banker, finansinstitut och företag. Dessutom innehåller förslaget krav på att viss clearing måste ske inom unionen, vilket nu efter Brexit ska minska beroendet av verksamheten i London.

Idag har alla 27 EU-medlemsstater olika **insolvensregler**, det vill säga olika regler om vad som händer när ett företag inte kan betala sina skulder under en längre tid. Vissa insolvensregler föreslår nu kommissionen att ska harmoniseras. Bland annat föreslås att medlemsstaterna ska behöva utveckla ett faktablad om insolvenslagstiftningen i medlemsstaten för att underlätta för investerare att fatta beslut om gränsöverskridande investeringar. Företagens kapitalkostnader ska sänkas och på sätt ska kapitalmarknadsunionen stärkas. Kommissionens utvärdering är att värdet av fördelarna med förslaget kommer överstiga 10 miljarder euro om året.

Börsnotering är idag en väldigt omfattande process och kraven på prospektdokumenterna är stora. Förslaget är bland annat att dokumentations- och granskningskraven ska förenklas och således leda till kostnadsminskning för företagen. Enligt kommissionen uppskattas denna kostnadsminskning till 100 miljoner euro per år. Lagstiftningen om marknadsmissbruk ska också förenklas och förtydligas. Dessa åtgärder ska locka företag som ska börsnoteras till unionens marknader.

Detta är alltså några av förslagen från kommissionen. Nu kommer sex olika direktivs- och förordningsförslag ges över till rådet och Europaparlamentet som sedan fattar de slutliga besluten om hur kapitalmarknadsunionen ska formars.

Läs kommissionens pressmeddelande [här](#).

4. Ungern, rättsstatsprincipen och EU-pengar

Det har varit många turer fram och tillbaka i Bryssel när det gäller rättsstatsprincipen och den senaste tiden har Ungern varit i fokus. Det finns en stor oro bland de andra medlemsstaterna kring hur den ungerska rättsstaten fungerar och om de verkligen följer de regler som de själva gått med på då de valde att gå med i EU. Efter många om och men har nu EU:s institutioner och medlemsstater valt att börja kräva att Ungern genomför reformer innan delar av EU-stöden betalas ut till Ungern. Konkret har förhandlingarna nu handlat om medel från sammanhållningsfonden, som är en del av EU-budgeten, samt medel från återhämtningsfonden. Den sammanlagda summan som berörs är 13,3 miljarder euro, varav 7,5 miljarder är från EU-budgeten och 5,8 miljarder från återhämtningsfonden.

I september föreslog kommissionen att utbetalningarna från EU-budgeten skulle stoppas med hjälp av den så kallade villkorsmekanismen. Den innebär att EU kan frysa utbetalningen av EU-medel om en medlemsstat inte lever upp till rättsstatsprincipen och det här är första gången möjligheten har använts sedan mekanismen skapades för två år sedan. För att medel från återhämtningsfonden ska betalas ut behöver medlemsstaternas återhämtningsplaner godkännas. De första återhämtningsplanerna antogs och godkändes för mer än ett och ett halvt år sedan och bara Ungerns var kvar efter att Nederländernas godkändes i början av oktober. Om Ungerns plan inte godkändes innan årets slut skulle 70% av pengarna gå förlorade.

Kommissionen, påhejade av Europaparlamentet, rekommenderade i slutet av november att medlen skulle hållas inne om inte 27 utpekade åtgärder för att förstärka bland annat domstolsväsendets oberoende i Ungern genomförs. Ungern har å sin sida försökt lösgöra pengar genom att lägga in sitt veto mot två EU-frågor som kräver enhällighet i rådet: biståndspaketet till Ukraina värt 18 miljarder euro och avtalet om en global bolagsskatt. Det senare har EU varit med och drivit på internationellt så det skulle vara lite obekvämt om inte EU själva ratificerade det.

Den 12 december kom medlemsstaterna slutligen överens. Ungerns återhämtningsplan godkändes på villkoret att de 27 åtgärderna genomförs, vilket alltså skulle frigöra 5,8 miljarder euro. Gällande pengarna från EU-budgeten så minskades den frysta summan från 7,5 miljarder till 6,3 miljarder. Biståndspaketet till Ukraina har nu godkänts av medlemsstaterna och förväntas på tisdag (20 december) godkännas även av Europaparlamentet. Försöket från Ungern att utnyttja sin vetorätt för att förhandla lyckades delvis, då den frysta summan från EU-budgeten sänktes med 1,2 miljarder. Det visar på en av svagheterna i EU:s handlingskraftighet, det vill säga kravet på att medlemsstaterna är enhälliga när det gäller många större frågor, exempelvis stödet till Ukraina. Det är inte säkert att Ungern får de resterande 12,1 miljarderna utbetalade, utan först måste en hel del omfattande reformer genomföras.

5. Energikrisen i EU

Den 15 december ägde årets sista Europeiska råd rum, det vill säga det sista toppmötet då alla EU:s stats- och regeringschefer träffas. Bland annat diskuterades kriget i Ukraina, säkerhet och försvar samt energikrisen. Dessutom välkomnades Kroatien in i Schengenområdet från och med den 1 januari 2023 och Bosnien och Hercegovina välkomnades som kandidatland till unionen. Gällande energikrisen uppmanade toppmötet energiministrarna att komma fram till en lösning på energirådet den 19 december. Två dagar innan toppmötet hade energiministrarna möte i Bryssel, men lyckades inte komma fram till en slutlig överenskommelse när det gäller ett pristak på gas. En vecka efter det första mötet, den 19 december, hölls därför ytterligare ett rådsmöte där energiministrarna samlades. Redan nu uppmanar även toppmötet till att förberedelserna inför nästa uppvärmningssäsong ska påbörjas, bland annat genom beredningsplaner, tidig påfyllnad av gasförråden och effektivt samarbete både inom EU och med det man kallar ”pålitliga handelspartners”.

Kommissionens förslag var att ”priskorrigeringsmekanismen”, det vill säga ett pristak på gas, skulle aktiveras när priset på gashandelsplatsen TTF är över 275€ per MWh i tio dagar – om priset är mer än 58€ högre per MWh än priserna på flytande naturgas på den globala marknaden. Förslaget kritiserades av flera medlemsstater för att vara allt för högt och i princip oanvändbart. Andra fortsatte däremot att vara kritiska till själva idén med ett pristak. Innan mötet var dock ungefär 15 medlemsstater positiva till ett pristak på gas, vilket är tillräckligt för att få majoritet så länge även 65% av befolkningen representeras. Energikommissionären Kadri Simson sade innan mötet att en lösning var inom räckhåll, men att det skulle kräva ”en mycket stark anda av kompromiss från alla”.

Efter långa diskussioner kom ministrarna till slut överens. Pristaket på gas ska aktiveras om priset på TTF är över 180€ per MWh under tre dagar. Det är alltså nästan 100€ lägre än vad kommissionen föreslog. För att pristaket ska triggas behöver också priserna vara mer än 35€ högre per MWh än priserna på flytande naturgas på den globala marknaden under samma tre dagar. Priskorrigeringsmekanismen kommer börja gälla den 15 februari och i ett års tid framöver. När pristaket aktiveras får inte transaktioner över ”en dynamisk budgräns” ske. Gränsen baseras på den globala marknadens referenspriser. Taket måste vara aktiverat i minst 20 dagar, men om budgränsen är under 180€ per MWh i tre dagar så avaktiveras taket automatiskt. De som är kritiska mot ett gaspristak är oroliga för att det kommer öka användningen av gas i Europa, göra marknaden mer instabil och skrämja bort säljare från den europeiska marknaden. För att lugna de skeptiska medlemsstaterna inkluderades vissa säkerhetsåtgärder, såsom en möjlighet till ett snabbt borttagande av pristaket om det skulle visa sig att det behövs – exempelvis vid brist på gas. Dessutom appliceras reglerna bara på virtuella handelsplatser och kan således kringgås genom att handeln sker på annat sätt.

Pressmeddelandet från rådet hittar du [här](#).

Vi hörs igen i januaris nyhetsbrev!

Novembers nyhetsbrev hittar du [här](#).

Mejlet skickas av Ålands landskapsregerings representant i Bryssel.
Tanken är att mejlet ska sammanlänka ålänningar med EU-frågor på agendan.
Hör av er om ni har frågor eller specifika EU-ärenden ni vill att vi bevakar.

Ni når oss via:

anton.nilsson@formin.fi & olivia.jansson@formin.fi